

Til: Statnett
ketil.ron@statnett.no

Innspill til tariffmodell 2019

Samarbeidende Kraftfylke (Kraftfylka) er en interesseforening for fylkeskommunene Hedmark, Oppland, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Trøndelag, Nordland og Troms.

Bakgrunn

Statnett har sendt på høring en ny modell for tariffer i sentralnettet. Statnett har en tillat inntekt for 2018 anslått til 8,2 milliarder kroner. Beløpet hentes inn gjennom tariffer fra kundene, hvorav 5 mrd hentes inn via et fastledd som i 2018 var på 360 kr/kW. De øvrige inntektene hentes inn fra et energiledd og flaskehalsinntekter. Kostnader i transmisjonsnettet har økt kraftig de senere årene, og er forventet til å øke ytterligere. Mellom 2017 og 2018 har fastleddet økt med ca. 30 prosent, og er forventet å øke med ca. 60 prosent innen 2022. Siden Statnetts kostnader utgjør en stadig større andel av nettkundenes kostnader er spørsmål knyttet til kostnadsfordeling blitt stadig viktigere.

Forslaget innebærer en omfordeling av kostnader mellom ulike kundegrupper, alminnelig forbruk, industri og produsenter. Det vil også bli en omfordeling mellom ulike geografiske områder. I dag har forbrukere som ligger nært kraftproduksjon en tariffmessig fordel på inntil 50 %, kalt K-faktor. Denne fordelingen foreslås fjernet, og erstattes med et mindre slagkraftig områdevis lokaliseringssignal. Dette gir en tariffendring på (\pm 40 kr/kW), som er basert på effektbalansen innenfor et nettmessig definert område. Signalet skal stimulere til økt produksjon og redusert forbruk i underskuddsområder og nytt forbruk i overskuddsområder.

Samtidig vil kraftforedlende industri betale en høyere tariff, da mange bedrifter mister store tariffrabatter. I dag er rabatten i snitt på 68 %, mens i forslaget får alle 40 %. Alminnelig forbruk kommer jevnt over bedre ut av det, men med geografiske forskjeller. Enkelte distriktsområder med mye produksjon vil komme mye dårligere ut. Noen store bedrifter, som Hydro og Alcoa, vil oppleve en kraftig økning i tariffer, mens andre store forbrukere kommer bedre ut i den nye modellen.

Kraftfylka mener oppsummert:

- Vi er sterkt kritiske til å fjerne K-faktor. Det har tradisjonelt vært en forståelse av verdien av å plassere industri nært kraftproduksjon for å ta kortreist kraft i bruk verdiskapning i området der kraften produseres.

- K-faktor bidrar til å redusere nettleien for alminnelig forbruk i områder med mye kraftproduksjon. Det er urimelig at områdene hvor kraft produseres skal ha en langt høyere nettleie enn sentrale strøk. Forslaget forverrer denne situasjonen.
- Lokaliseringssignalet er for svakt. En rabatt med et fast kronebeløp spises opp med inflasjon og økte tariffer. De foreslåtte prosentrabattene er for små i forhold til dagens K-faktor. Dersom K-faktor skal erstattes må det kompenseres i langt større grad.
- Det er unødvendig å bringe på banen økte produsenttariffer utover tariffetaket som er regulert av EU. Norske kraftprodusenter betaler allerede langt mer enn det som er vanlig i de fleste europeiske land for innmating av strøm på nettet.
- Kraftforedlende industri har store kostnader knyttet til nettleie. Vi ber om ytterst varsomhet når det gjelder økte tariffer for denne kundegruppen, da industrietablering rundt omkring i landet kan bli langt vanskeligere. Dette må også ses i sammenheng med fjerning av K-faktor.

Fjerning av K-faktor

Dersom man skal fjerne K-faktor må det komme et langt sterkere lokaliseringssignal enn det som er foreslått. I dag kan forbruk nær produksjon få redusert opptil 50 % av fastleddet, mens i det foreslåtte systemet vil et forbruk med 40 kr/kW i rabatt spare 28 % sammenlignet med forbruk som får et tillegg på 40 kr/kW. Ved å holde rabatten fast, vil fordelene minskes til 20 % i 2022, som ikke gir tilstrekkelig sterke lokaliseringssignaler.

Forslaget får ulike konsekvenser forskjellige deler av landet. For fylkeskommuner kommer noen dårlig ut, for eksempel Sogn og Fjordane, Nordland og Vest-Agder, som får en økning i fastleddet på 5-15 %. For andre vil det bli et lavere fastledd, for eksempel i Telemark hvor fastleddet reduseres med 25 %. Bildet blir mer tydelig når man ser på effekten mellom store forbruksområder og distrikter som produserer mye kraft. For eksempel får Fana (Bergen) og Smestad (Oslo) en reduksjon på henholdsvis 24 % og 21 %. På den andre siden får Sauda (Rogaland) og Rjukan (Telemark) en økning på henholdsvis 45 % og 12 %. Effekten er altså at områder med mye kraftproduksjon får økt tariff og de med stort forbruk får redusert tariff.

Det er lite heldig å frata områder med mye kraftproduksjon tariffmessige incentiver til å etablere ny industri i området, dersom man ønsker å etablere ny grønn industri i Norge. Med det foreslåtte systemet vil kundene i de store byene få store rabatter. Det skjer til tross for at for eksempel Oslo i dag har landets klart billigste nettleie. Når tariffene øker mest i områder som allerede har høyest nettleie slår det svært negativt ut på næringsetablering i distriktene. Det oppleves som urettferdig og har en politisk side som kan slå uheldig ut for viljen til å prioritere framtidig nettutbygging.

Kraftfylka mener derfor at dagens K-faktor må beholdes, inntil Statnett finner en løsning som ivaretar den tariffmessige fordelene for forbruk nært produksjon. I tillegg må Statnett se på en løsning hvor regionale nettselskap beholder innmatingstariffen fra kraftproduksjon. Dette vil gi en rettferdig omfordeling av nettleien mellom områder med mye produksjon og forbruksområdene.

Økt innmatingstariff

Innmatingstariff kan fungere som et lokaliseringsevne, utover kraftprisen forøvrig. Vi kan derfor støtte en justering av innmatingstariffen innenfor dagens EU-fastsatte tariffstak. Vi mener det ikke er nødvendig å introdusere en kraftig oppjustering av tariffen, da dette er regulert av EU. Vi mener også at det vil sende feil signaler til kraftprodusentene, som allerede har en meget stor skattebyrde. Økte sentralnettstariffer vil gå utover investeringer i opprusting og utvidelse av eksisterende vannkraftanlegg, som er et mål i norsk energipolitikk.

Samtidig vil utbyttene til offentlig eiere som kommuner og fylkeskommuner rammes i stor grad. Dette er inntekter som kommer felleskapet til gode. De senere år har økt grunnrenteskatt ført til at staten tar en større andel av denne verdiskapningen. En ytterligere forsterket utvikling mot reduserte utbytter og lavere verdi av konsesjonskraft til kommuner og fylkeskommuner er i denne sammenheng svært uheldig.

Endrede industritariffer

I dag får kraftforedlende industri 68 prosent rabatt i snitt, i tillegg til en gunstig k-faktor. I den nye modellen får bedriftene 40 prosent rabatt hver. Det er i dag store forskjeller i tariffen mellom ulike industrikunder. Det kan derfor virke som en god ide å harmonisere tariffene. Det er likevel slik at kraftforedlende industri betaler store deler av kostnadene sine til strømbruk. I tillegg kan de bidra med tjenester som er viktig for nettets funksjon. Vi mener derfor at man skal være forsiktig med å øke tariffene dramatisk for denne gruppen, da mange av bedriftene er svært sårbare for konkurranse internasjonalt, og bidrar til regional og nasjonal foredling av våre vannkraftressurser. Dette må også ses i sammenheng med fjerning av K-faktor, som vil få dramatiske effekter for enkelte industribedrifter.

Konklusjon

Kraftfylka ser behovet for en gjennomgang av Statnetts tariffer, i lys av den sterke økningen. Det likevel en uheldig vridning som foreslås her. Det kan virke som Statnett er mest bekymret for en økning i tariffen i befolkningstette områder. Forslaget som det foreligger går derfor på bekostning av næringslivet og innbyggere i distriktene. Vi mener at Statnett burde foreslått tiltak som i større grad jevner ut forskjeller i tariffene mellom områder med mye kraftproduksjon og de områdene med stort forbruk. Dette forslaget har motsatt effekt.

Vi mener forslaget om fjerning av K-faktor må trekkes tilbake fram til det foreligger en modell som i større grad ivaretar fordelene ved kortreist kraft. Statnett bør utrede muligheten for at regionale nettselskap kan beholde innmatingstariffen til eget nett.

Lokaliseringsevner for kraftprodusentene må holdes innen dagens EU-regelverk for tariffstak. Kraftforedlende industri må fortsatt ha store tariffmessige fordeler i Norge, slik at vi beholder denne industrien over hele landet. Det er en fare for at vridningen i dette forslaget er så stort at det får negative konsekvenser for industri- og næringsetablering. Dette særlig i lys av at lokaliseringssignalet er langt svakere enn tariffordelen i K-faktormodellen.

Niklas Kalvø Tessem
Daglig leder Kraftfylka